

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spr-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se tatisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

**Kaj in kako so konservativni in narodni poslanci
prvokrat odgovorili svitlemu cesarju!**

Vaše c. kr. apostolsko veličanstvo!

Zvesto udana zbornica poslancev državnega zbora, po Vašem veličanstvu v ustavno delovanje poklicana, izreka najprej veselega srca Vašemu veličanstvu svoja čutila neomejene zvestobe, udanosti in spoštovanja. K temu se čuti toliko bolj prisiljeno, ker je še navdušena po onih spodbujevalnih besedah, s katerimi je Vaše veličanstvo državni zbor odpreti blagovolilo.

V istem smislu, kakor je Vaše veličanstvo izreklo svoje zadovoljstvo s tem, da so zdaj v državnem zboru zastopani vsi narodi in vse dežele in brez nasilja do njih pravnega prepričanja, pozdravlja ta dogodek tudi državna zbornica, in vidi v tem pogoj, da se bo z božjo pomočjo dala sprava med avstrijskimi narodi doseči, in da se bo zveza med njimi dala utrditi na ustavni podlagi za prihodnja stoletja, kakor so že do zdaj mnogo stoletij pod žezlom Vašega veličanstva in Vaših prednikov v bratovski zvezi vkup živeli in da postane Avstrija svojemu poklicu močna dovolj, da izpolni svojo po Vašem veličanstvu označeno nalogo.

Po tej nadi okrepečani lotili se bomo svojega dela v zbornici.

Mi bomo vojno postavo, ki nam jo bo vlada predložila, skrbno pretresli in skušali rešiti težko nalogo, da ohranimo državi krepko armado, da bo mogla svoje koristi povsodi odločno braniti, ob enem pa bomo pazili, da davkoplačevalcem iz tega ne prirastejo pretežka bremena.

Da se takim, ki so domovino braneči ranjeni bili ter invalidni postali, osoda zboljša, da se družinam v boj poklicanih vojakov in bramboveev pomaga, to je zahtevanje pravičnosti in hvaležnosti, ki mu bomo ustregli po svojih močeh.

Pa skrb za vojne stvari nam bo naložila mnogo težkih bremen, s katerimi je ljudstvo tako že močno obloženo; zato je le prav, da se vpelje vojaški davek (vojna taksa) za take, ki so voja-

ščine oproščeni; ker se bo s tem pa le mala svota pokrila, treba je pred vsem, da se državno gospodarstvo enkrat v red spravi, ter da se resno na boljši tir dovede.

Nekaj obljubljenih predlogov nam kaže dobro voljo vlade pomagati kmetiji in mali obrtniji, ki ste bili dozdej tako zanemarjeni, in hvaležnega srca pričakujemo v tej zadevi korenitih in sistematičnih korakov.

Ravno toliko skrb bo treba obračati na zadeve kupčije in prometa. Važni so predlogi o razširjavi naše colne zveze, o razvitju naših železnih cest, posebno o predarelski železnici. Mi upamo, da bo vlada skrbela za razvitek naše trgovine in za kupčijsko in železniško politiko, uravnati se mora valuta, denarstvene cene se morajo obvarovati vednega omahovanja.

Z veseljem nas navdaja obetanje vlade, da hoče skrbeti tako za materialne, kakor za duševne koristi vseh narodov naše državne polovice.

Vestno spolnovanje ustavnih določeb o ravnopravnosti narodov bo najboljše sredstvo, da se ustava vsem narodom prikupi, in, da se v tem oziru prejšnje rane zacelijo, bomo radovoljno pripomogli.

Po Vašem veličanstvu izražena misel, da bi se z bolj enoličnim uradovanjem kaj prihraniti dalo, nam zelo ugaja. Primerna decentralizacija uprave in oživiljenje avtonomnih (samoupravnih) oblastnij bo državnemu zakladu prineslo marsiktero olajšanje; ob enem pa se bo ustanovila uprava, ki bo, poznajoča deželne potrebe iz lastnega vida, postregla občinstvu gotoveje, hitreje in bolje, in ljudstvo bo zaupanja dobilo do uradov.

Če se davkova postava na pravični podlagi prenaredi, in bremena bolj primerno razdelé, če se s tem davčna moč ljudstva ojači, potem tudi ne bo treba vedno novih posojil iskati, kakor v preteklih šestih letih.

Na vse te predloge bo državna zbornica svojo skrbno pozornost obrnila.

S temi v ozki dotiki so drugi gospodarski predlogi.

Poljedelec in obrtnik sta vsled velikanskih komunikacij in silne konkurence v veliki nevarnosti, ki še raste po colnih naredbah drugih držav. Nas bo zelo veselilo, če se zadeve prometa in kupčije z nemško državo povoljno rešijo in če se naša država obvaruje škode od te strani. Radi bomo sodelovali nadalje pri reformi civilnega upravnega reda in kazenskega zakonika.

Ako se duhovščini po deželi stanje zboljša, kar je nujno potrebno, bo v revnejših deželah pravo sredstvo proti vedno razstočemu pomanjkanju cerkvenih opravnikov.

Prav zadovoljni slišimo o dobrih razmerah Vašega veličanstva z drugimi državami, in želeli je, da bi mirno zasedanje Novega Bazara, dovršeno po nas vsled berlinske pogodbe, zagotovilo nam mir na jugo-izhodu, in da bi gospodarska zveza z balkanskimi deželami v materijalnem oziru nam povrnila nekoliko tistih stroškov, ki se jih pri izvrševanju potrebne okupacije nismo ogniti mogli. Primerna in dobro prevdarjena uprava Bosne in Hercegovine je v tem pomenu važna, in mi bomo dotične predloge skrbno v razgovor vzeli.

Čeravno je naš delokrog zelo razširjen, upamo vendar, da se bo z modro porabo časa in zmernim prikrajšanjem obravnave doseči dalo, da si bodo ustavni zbori slediti mogli, in da bo tudi za zborovanje deželnih zastopov kaj časa ostalo. Deželni zbori so v prvi vrsti poklicani, braniti pravice kraljestev in dežel, zato se jim mora svobodni razvitek in potrebni čas zborovanja dovoliti.

Avstrije zgodovinski poklic je biti braniteljica vseh pravic svojih dežel in narodov, ki so združeni v nerazdeljivi, enotni zvezi. Za ta poklic bodo vsi narodi radostno sodelovali, in v zvesti ljubezni gledajo na posvečeno osebo Vašega veličanstva, ter vidijo v Vas najvišega branitelja pravice in prave svobode.

Bog obvari, Bog ohrani Vaše veličanstvo!

Proračun za leto 1880.

Ko so liberalci pri nas plezali do gospodarstva, trobili so volilcem na ušesa, kako bodo vse po državi lepo popravili in uredili, zlasti pa davkoplačilcem bremena polajšali. Doplezali so res do gospodarstva. Celih 6 let imeli so prosto roko. Nihče jih ni motil Avstrijo osrečiti. Toda bridke skušnjaje so volilce podučile, kako jalovo bilo je vse obetanje liberalcev. Prišli smo iz deža pod kap. Davkoplačilci smo z bremenom preobloženi, država je bolj zadolžena in potroški so tako pozvišani, da so sedanji konservativni poslanci v zadregah, kde bi naj začeli stroške krčiti? Prejšnji finančni minister in liberalci je v proračunu za l. 1879 tirjal 418 milijonov, dohodke je nastavljal na 392 milijonov. Zmanjkalo mu je 26 milijonov, katere je izposodil tako, da obrestil v zlatu plačujemo.

Sedaj po novih volitvah dobili so konservativno-narodni poslanci prvokrat večino. Stari liberalni ministri bi morali tedaj odstopiti. Ali znani Stremajer se ne gane, tudi Horst ne, finančnega ministra pa še niti nimamo. Zato je proračun za l. 1880 sestavil in državnemu zboru predložil začasni vodja g. Krtek, rodom Kranjec pa vseskozi ustavere liberalci. Zato tudi njegov proračun nikakor ne ugaja našim poslancem, pa tudi ugajati ne more. Stroške državne je zvečinom pustil, kakor so jih prejšnji liberalci bili napeli; primanjalo mu bo zopet kakih 12—18 milijonov. Le v tem se odlikuje od starega ministra, da je ta dolgove delal in s posojili pomanjkljeje pokrival, g. Krtek pa hoče v isti namen dače povišati in še novih davkov uvesti. Po njegovem proračunu znašajo l. 1880 stroški 412 milijonov, dohodki 399 milijonov, primanjkljaj 12 milijonov. Večjo dačo hoče naložiti na loterijo, karte, štampeljne in petroleje. Novi davek namerjava pobirati od potnikov po železnicah in parobrodih in od oseb, ki imajo več, nego 1400 fl. letnih dohodkov. Gruntne dače torej ne misli povišati, kar je celó prav! Navedeni davki so veliko menje občutni in državni zbor jih bo prisiljen sprejeti. Kajti nesrečnih nasledkov liberalnega gospodarstva ni mogoče na mah odpraviti. Treba bo bitstvenih sprememb in k temu je treba poslancem časa pa tudi drugih ministrov, kakor so Stremajer, Horst, Krtek, deloma tudi Taaffe. Za prvo silo se bo le malo zamoglo predrugačiti na predloženem proračunu, ki je itak vsaj za nekoliko milijonov boljši od sedanjih čisto liberalnih!

Gospodarske stvari.

Marelica, marula ali aprikoza. (*Prunus Armeniaca.*)

M. To drevo je iz jutrovih dežel doma, tam iz Armenije je bilo prineseno v Laške dežele in odtod se je zaplodilo tudi po naših krajih. Zareja se po vrtilih in vinogradih skoraj po vsej Evropi in stori le v globokoprstnati, dobro prerahljani zemlji v toplem poletju. Do petdesetega stopa severne širjave raste in obrodi še kot visoko drevo, bolj proti severu pa le več kot pritično drevo ob toplih proti solncu obrujenih stenah na špalirih.

Zaploja se po semenu, iz kterega prirastejo najlepša in najrodovitnejša visokodeblasta drevesa. Da se pa posebna sorta ne izvodi, ampak v svoji izvornosti ohrani, se mora požlahtniti in sicer na speče oko okolirati. Ta način požlahtnovanja je najvarnejši in zanesljivejši in skoraj najbolj v navadi. Požlahtnovanje na slive in češplje se bolj gotovo spodnese ko pa požlahtnovanje na mandelne. Drevesa, ki so bila na slivo ali češplje požlahtnjena, so bolj trpežna od drugih. Bolj podnebje morda dela tukaj izjemko. Pri okuliranju se mora posebno na to gledati, da se oko ne poškoduje, kar se prav lahko zgodi, ko se oko